

INHOUD

WOORD VOORAF 3

INHOUD 6

INLEIDING 8

1 VOORCOMPAGNIEËN 10

Hoe zij 'malcander de schoenen van de voeten
en het geld uit de buidel zeilden' 12

Anonieme koopman. 15

Jan Huygen van Linschoten 18

Petrus Plancius 20

Johan van Oldenbarnevelt en de VOC 22

Onderweg - Willem Barentsz 23

Willem Barentsz, opperstuurman. Nova Zembla,
1596 de nacht van 10 op 11 september 24

2 DE VERENIGDE OOST-INDISCHE COMPAGNIE 26

Voor maximale winst en schade aan de vijand 28

Isaac le Maire, grootaandeelhouder én luis in de pels
van de VOC. Egmond, na 1617 32

Van Oost-Indische huizen, scheepswerven, de dingen
die (niet altijd) voorbijgaan 34

Een wetenschapper als bewindhebber bij de VOC 39

De VOC en de beurs 40

Hedendaags perspectief: Short selling 42

Onderweg - Nieuw Nederland 44

3 ZUID-AFRIKA: KAAP DE GOEDE HOOP 48

Taveerne van twee oceanen 50

Anonieme hovenier, heimelijk verliefd op Krotoa,
De Kaap, 1654 54

De Kaap: 'het is seer mieserabel' 57

Willem de Wijs redt verloren schip aan de Kaapse kust 58

Sporen van een 'gewesene slaef' 58

VOC graffiti 60

Op zoek naar de *Nieuw Haarlem* 61

Hedendaags perspectief: Vêrlander - de Weeskinderen
van de VOC 65

Onderweg - Mauritius en de dodo 66

4 MIDDEN-OOSTEN: DE RODE ZEE
EN DE PERZISCHE GOLF 72

Kruispunt in de periferie 74

Wollebrand Geleynssen de Jongh, directeur van de handel
in Perzië en commandeur van de retourvloot met
Jan van Riebeeck, koopman. Tafelbaai, 1648 76

Een bezoek aan Persepolis 78

Op verkenning in de Perzische Golf 79

'Cauwa of coffij' 80

Hedendaags perspectief: Koffie in de Jemenitische oorlog

Onderweg - Op jacht naar de schat: de *Geldermalsen* 82

5 NAVIGATIE EN CARTOGRAFIE 84

'Schatkamer ofte konst der stuurlieden' 86

Met kompas, lood en lijn 86

De wereld in kaart 88

Gerrit de Haan, baas-kaartmaker in Batavia, 1747-1769 96

6 CEYLON EN MALABAR 98

Monopolie op kaneel en olifanten 100

Pieter van Dam, secretaris van de VOC, Amsterdam, 1676 100

'Een werck van een seer grote opereusheyt en wyt
uytgestrecktheyt' 106

Een olifant voor de stadhouder 108

Het opmerkelijke verhaal van Hans en Parkie 110

Forten voor het monopolie 112

De loge te Wingurla 113

Een VOC-liefhebber in India 114

Hedendaags perspectief: VOC-archieven gebruikt in
hedendaagse geschillen 114

Onderweg - Schipbreuk van de *Batavia* 115

7 INDIA: COROMANDEL EN BENGALEN 118

De rijke Golf van Bengalen 120

Sibylla Sichterman-Sadelijn, echtgenote van de
'koning van Groningen'. Groningen, 1755 123

Het rariteitenkabinet van Sichterman 126

Stoffen en schelpen in ruil voor mensen 128

Cornelis Heda, een Nederlander aan het hof van de Sjah 129

Hedendaags perspectief: Kraplappen van antieke sits 130

Onderweg - Abel Tasman 131

8 INDONESIAË EN MALEISIË 134

'...want daer can in Indien wat groots verricht worden' 136

Jan Pieterszoon Coen, gouverneur-generaal,
Batavia, 1621/1622 144

Een gouverneur-generaal voor de VOC 146

Het fluitschip in Azië 151

Ziekentrooster bij de VOC 153

Een vrouw aan boord 154

Hedendaags perspectief: De zaak Coen 155

Hedendaags perspectief: Erfgoed in transitie 156

Onderweg - Willem de Vlamingh 158

9 JAPAN 160

Roodharige barbaren in het land van de Rijzende Zon 162

Cornelis, onderchirurgijn. Deshima (Japan), na 1655 166

Het meesterwerk van Hendrik Doeff 171

De Japanse rok 171

Een legende van eer en wraak 172

Hedendaags perspectief: Een VOC-pakhuis
gereconstrueerd 174

Hedendaags perspectief: Vlaggetjesdag in Nagasaki 176

Onderweg - Hamel en Weltevree 177

10 CHINA 178

Van Formosa naar China 179

Antonius Hambroeck, dominee. Formosa, 24 mei 1661 184

China naar het leven getekend 186

Sluikhandel en smokkel binnen de VOC 188

Hedendaags perspectief: Artist in residence 191

Onderweg - Schipper Willem Ysbrantsz Bontekoe 192

II HET LEVEN AAN BOORD 194

Scheurbuik en scheepsbesluit 196

ZELF OP ZOEK IN DE VOC-ARCHIEVEN 202

AANBEVOLEN LITERATUUR 203

BEELDVERANTWOORDING 205

COLOFON 206

